

Endothel, simaizom, erek

Dr. Fagyas Miklós

DE ÁOK Kardiológiai- és Szívsebészeti Intézet
Klinikai Fiziológiai Tanszék

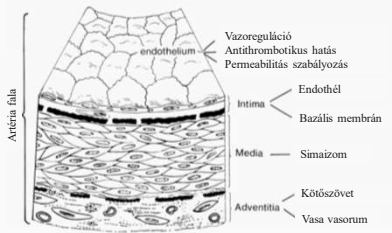

Erek

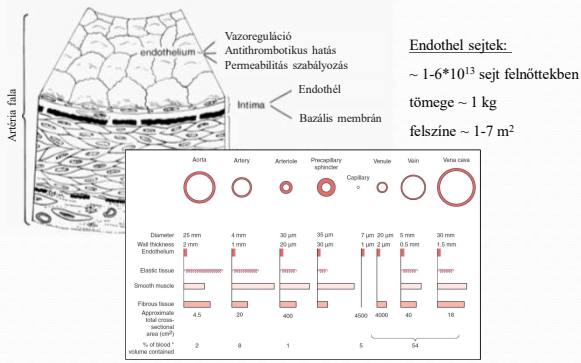

Erek - az endothelium, mint szerv

Endothel sejtek:
~ $1-6 \cdot 10^{13}$ sejt felnőttekben
tömege ~ 1 kg
felszíne ~ 1-7 m²

A vascularis endothel funkciói

Vazodilatátor hatású anyagok szekréciója

Nitrogén monoxid (EDRF)
 Prostacyclin (PGI₂)
 Bradikinin
 EDHF (endothel eredetű hyperpolarizáló faktor)

Vazokonstriktor hatású anyagok szekréciója

Endothelinek

Vascularis simaizomzat védelme

vazokonstriktor → vazodilatátor konverzió
 (acetylcholine és szerotonin)

Antiaggregációs hatás

NO (nitrogén monoxid) és PGI₂ révén (thrombocytá aktiváció ↓)

A vascularis endothel funkciói

Véralvadás megelőzése

Thromborezisztens felszín (heparán szulfát - antithrombin kofaktor)

Immun- és barrier funkció

Antigén prezentáció az immunkompetens sejtek számára
 Interleukin I, E-szelektin szekréció (rolling)

Enzimatis funkció

Angiotenzin konvertáló enzim
 Szénsav anhidráz enzim (nagy mennyiségben a tüdő endotheliumában)

Növekedési szignálok a vascularis simaizomsejtek számára

VEGF (vascular endothelial growth factor), angiopoietin,
 Heparin-szerű növekedési inhibitorok

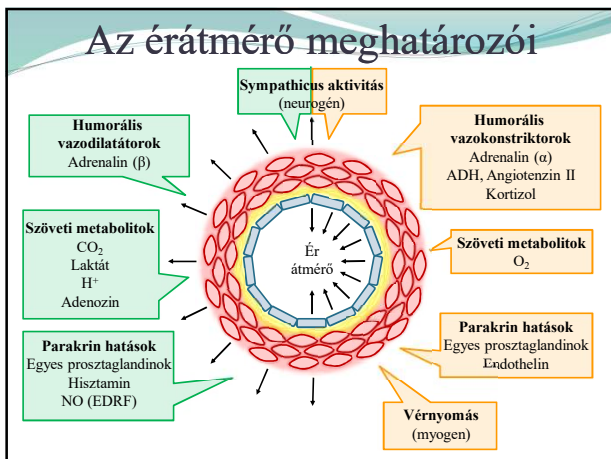

Az érátmérő meghatározói

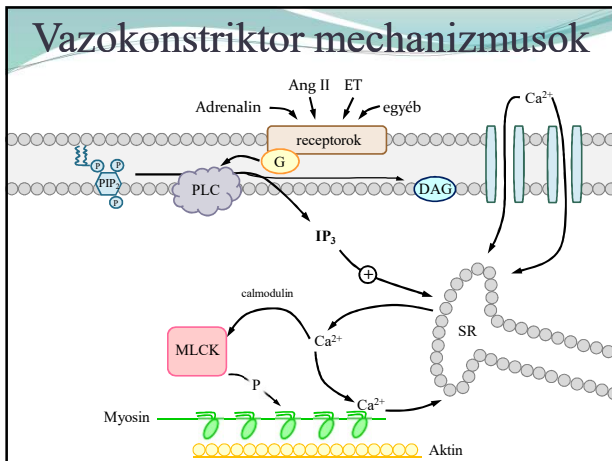

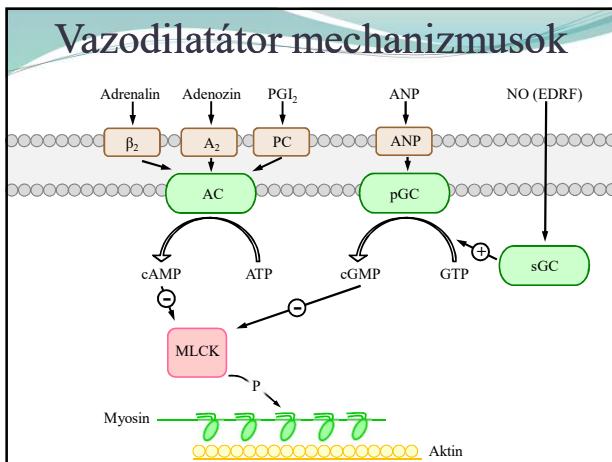

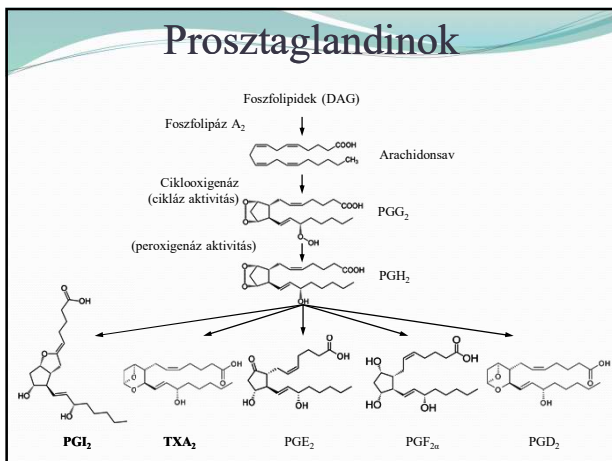

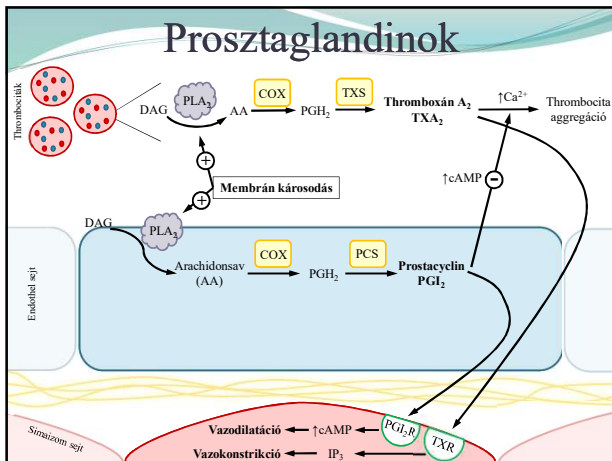

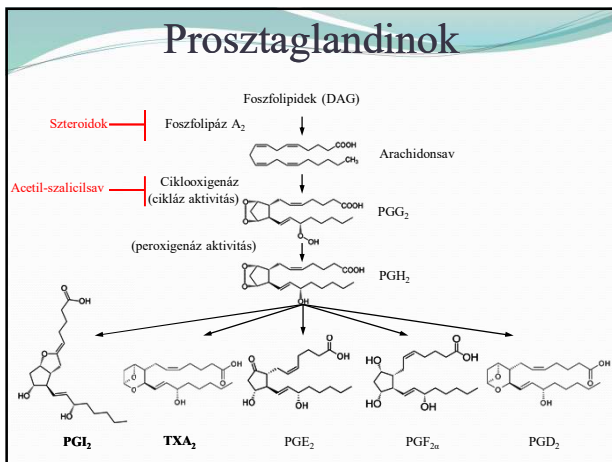

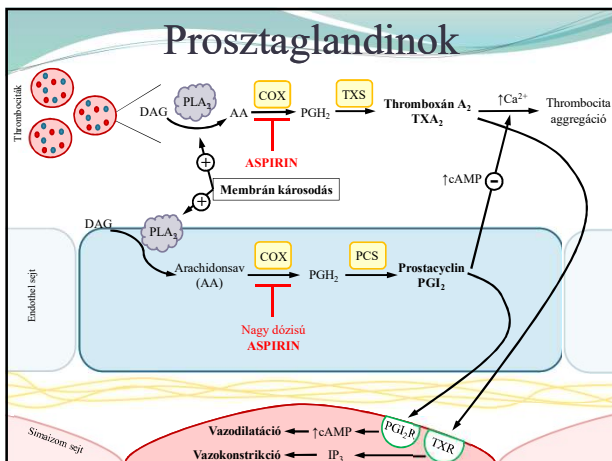

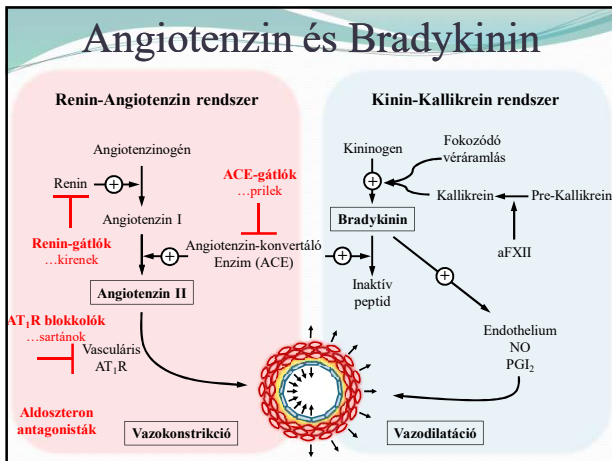

Nitrogén monoxid (NO)

Kémiai tulajdonságok: rövid féléletidő (másodpercek), lipophil, szabadon diffundáló, oldható gáz

NO szintézis: (NOS = Nitric Oxide Synthase)

nNOS = NOS I (az idegrendszerben)

iNOS = NOS II (indukálható [macrophagok, endothel sejtek])

eNOS = NOS III (endothelialis vagy konstitutív forma), ösztrogén, inzulin és krónikusan fennálló áramlás-növekedés (wall shear stress) fokozza az expresszióját

Kémiai reakció:

$$\text{L-arginin} + \text{NADPH} + \text{H}^+ + \text{O}_2 \rightarrow \text{Citruillin} + \text{NO} + \text{NADP}^+$$

Kofaktorok: NADPH, tetrahydrobiopterin

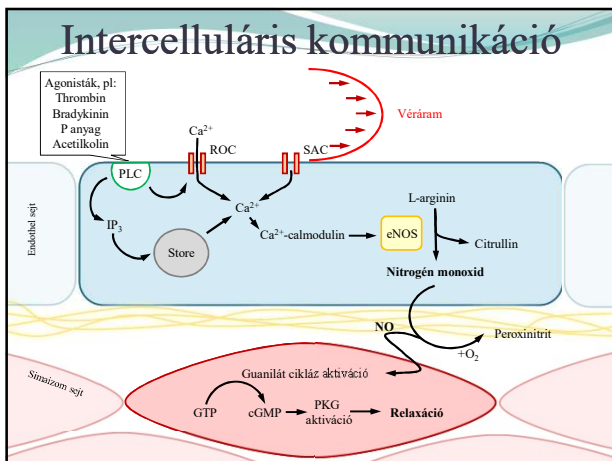

Az NO termelés agonistái

- Az eNOS humorális agonistái (emelik a $[Ca^{2+}]_i$):**
acetylcholine (M_3 -receptor), bradykinin, thrombin, P-anyag, vasoaktív intesztinális polipeptid (VIP), inzulin, hisztamin
- Mechanikai agonisták („wall shear stress”):**
- áramlás indukálta vazodilatáció
- mechanoszenzitív ioncsatornák
- Gyulladás és endotoxin shock (iNOS):**
gyulladás: - interleukinek (pl: IL-1) és TNF hatására
- hozzájárul a bőrpírhoz (rubor) és a lokális hőképződéshez (calor)
shockban: - lipopoliszacharidok által indukált shock
- A monocytákból származó TNFα direkt hatására
- Túl sok NO → generalizált vazodilatáció
- Szerves NO-donorok:** - gliceril trinitrát (nitroglicerín)
- izoszorbid mononitrát
- nátrium nitroprusside

EDHF (endothelium-derived hyperpolarizing factor)

EDHF szekréció igazolása:
Ach / bradykinin kiváltott simaizom hyperpolarizáció / relaxáció során, amikor az NO és PGI₂ képződés gátolt.

Kémiai struktúra nem ismert: CYP450 termék, K⁺, H₂O₂ ...

Fél-életidő: ~70 sec

EDHF: kis átmérőjű ereken

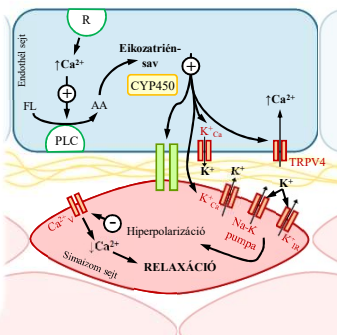
(rezisztencia ereken)

NO: nagyobb átmérőjű ereken

EDHF-független simaizom hyperpolarizáció a myoendothelialis gap junctionokon keresztül.

(Ha a junctionok gátoltak, akkor az Ach indukált hyperpolarizáció csak az endothel sejtekben alakul ki.

Ach → Ca²⁺↑ → I_{K,Cs} nyit → hyperpol.)

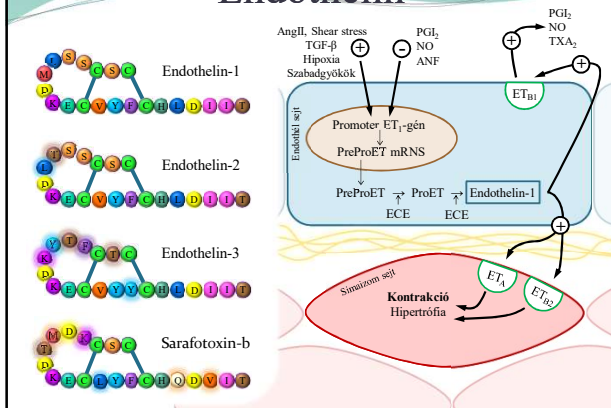

Endothelin

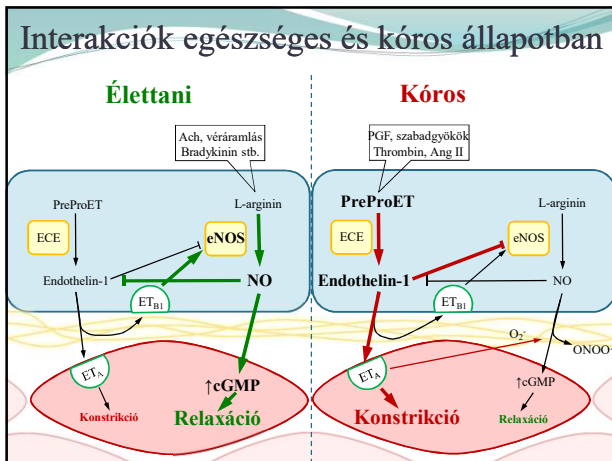

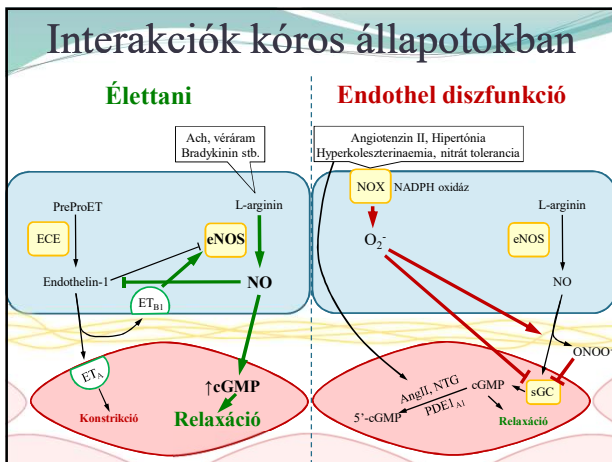

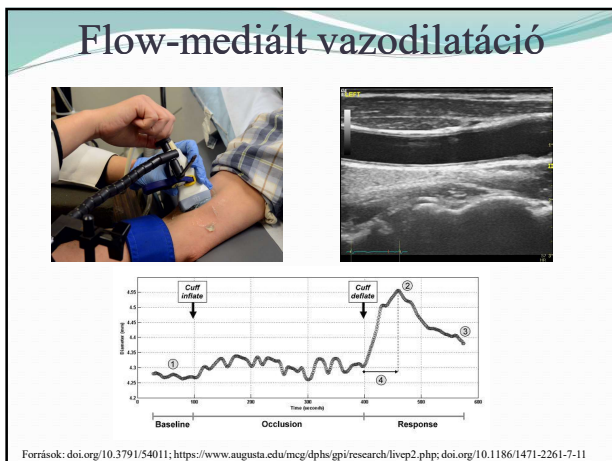

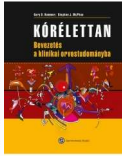

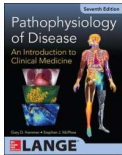

Irodalom

Kórleletan – Bevezetés a klinikai orvostudományba
Szerkesztők: Gary D. Hammer, Stephen J. McPhee

Oldalszám: 299 - 314 o.

**Pathophysiology of Disease:
An Introduction to Clinical Medicine 7th Edition**

Pages: 295 - 310
